b&w-voorstel

GEMEENTE WEERT

Afdeling	: Financien	B&W-voorstel: BW-009879
Naam opsteller voorstel	: Camp, John (575 526)	Zaaknummer JOIN: Z/16/015764
Portefeuillehouder	: H.A. (Harrie) Litjens	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Accountantsverslag Jaarstukken 2015 Deloitte Accountants

Voorstel

1) Kennis te nemen van het door Deloitte Accountants uitgebrachte accountantsverslag over de jaarstukken 2015;
2) Akkoord te gaan met de reactie op dit verslag.

Inleiding

Bijgevoegd treft u het door de accountant Deloitte opgestelde accountantsverslag aan naar aanleiding van de controle op de jaarstukken 2015.
Tevens treft u de reactie op het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag en de reactie daarop worden bij de jaarstukken ter inzage gelegd.

Beoogd effect/doel

De accountant voert ter ondersteuning van de controlerende rol van de gemeente de controle van de jaarstukken uit. Een controleverklaring en accountantsverslag maken onderdeel uit van een jaarrekeningpakket. Dit wordt door de gemeenteraad betrokken in hun behandeling en vaststelling.

Argumenten

N.V.T.

Kanttekeningen

Weert,
26-08-2016

De directeur,

S		B	W HL	W FvE	W PS	W GG
	akkoord					
	bespreken					

Soort besluit: Besluit college

Vergadering B&W van 06-09-2016

In te vullen door het B&W secretariaat:

☒ Akkoord
☐ Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
☐ Anders, nl.:

☐ Niet akkoord
☐ Gewijzigde versie

☐ A-stuk
☐ B-stuk
☐ C-stuk

Beslissing d.d.: 06-09-2016 Nummer: 7

De secretaris,

De bevindingen zijn op hoofdlijnen al door de accountant gepresenteerd in de auditcommissie van 4 juli 2016. Het definitieve accountantsverslag en de controleverklaring waren toen nog niet beschikbaar. Hierover en over de consequenties bent u en de gemeenteraad geïnformeerd. Naar aanleiding van deze gang van zaken heeft de gemeenteraad in de vergadering van 20 juli 2016 de jaarstukken 2015 behandeld maar niet vastgesteld. De controleverklaring en het accountantsverslag zijn al beschikbaar gesteld aan de gemeenteraad. Samen met de reactie van uw college kan dit betrokken worden in de behandeling en vaststelling van de jaarstukken 2015 in de vergadering van 29 september 2016.

Financiële, personele en juridische gevolgen

N.V.T.

Uitvoering/evaluatie

N.V.T.

Communicatie/participatie

N.V.T.

Overleg gevoerd met

Intern:

De bevindingen van de accountant zijn intern afgestemd met de concerncontroller en de afdelingen.

Extern:

N.V.T.

Bijlagen

Controleverklaring en accountantsverslag Deloitte Accountants

Bestuurlijke samenvatting en benodigde reactie College van burgemeester en wethouders op het accountantsverslag inzake jaarstukken 2015

Hierbij treft u aan de reactie op het door Deloitte Accountants uitgebrachte rapport naar aanleiding van de controle van de jaarstukken 2015.
Deze reactie is evenals de rapportage van de accountant te zien als een aanvulling op de jaarstukken zelf en maakt onderdeel uit van het openbare jaarstukkenpakket.

Gestart wordt met een beknopte bestuurlijke samenvatting (1) van het accountantsverslag. Vervolgens wordt wat uitgebreider stilgestaan bij de diverse onderdelen (2,3 en 4) van de jaarrekeningcontrole

In de onderdelen 2,3 en 4 beperken wij onze reactie tot de onderwerpen waarop het noodzakelijk is te reageren of waarover nadere informatie verstrekt kan worden.

1. Bestuurlijke samenvatting

1.1 Reikwijdte van de controle.
De accountant merkt op dat de door hem uitgevoerde werkzaamheden hebben geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring. Tijdens de controle door de accountant is op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking van de reikwijdte van zijn controle.
Verder vermeldt de accountant dat tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning er zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte hebben voorgedaan.

1.2 Gehanteerde toleranties met als gevolg het volgende resultaat.
De accountant heeft de volgende controleverschillen (fouten en onzekerheden) geconstateerd:

- Er is sprake van afkeurend oordeel bij de verantwoording van de SVB. Dit oordeel heeft invloed op de verwerkte PGB-lasten in de gemeentelijke jaarrekening ad € 2.742.466,-- en wordt meegenomen als onzekerheid (getrouwheid en rechtmatigheid).
- Vanuit de verantwoording van de gemeente Roermond inzake de uitbestede Jeugd-taken is er sprake van een onzekerheid ad € 731.783,-- (getrouwheid en rechtmatigheid).
- In het kader van de verevening met de gemeenten in Midden-Limburg is er sprake van een onzekerheid ad € 487.660,-- (getrouwheid en rechtmatigheid).
- Er is sprake van onrechtmatige aanbestedingen (fout) voor een totaalbedrag ad € 728.704,-- als gevolg van het niet naleven van het eigen beleid van de gemeente dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Daarnaast zijn er gedurende de controle verschillen gecorrigeerd in de jaarstukken. Er is buiten bovenstaande niet gecorrigeerde fouten inzake getrouwheid en rechtmatigheid, geen sprake van overige controleverschillen (fouten en onzekerheden).

Reactie:
De onzekerheden met betrekking tot het Sociaal Domein zijn niet alleen voor Weert van toepassing. Landelijk worden hier veel gemeenten mee geconfronteerd. Dit als gevolg dat de zorginstellingen niet aan de vereiste verantwoording hebben voldaan.
Door het restant van het budget 3 D's te storten in een reserve kunnen de mogelijke correcties / afrekeningen ten laste van de reserve gebracht worden evenals de verevening met de gemeenten in Midden-Limburg.

De onrechtmatige aanbestedingen hebben voor een deel (€ 365.624,--) betrekking op doorlopende onrechtmatigheden vanuit 2014. De andere onrechtmatigheden van inkoop zijn met name het gevolg van geen complete dossiers zoals o.a. het ontbreken van een getekende opdracht.
De organisatie is opnieuw gewezen op het zorgen van complete dossiers. Het streven is om in de toekomst met een volledig gedigitaliseerd proces van inkoop te werken.

1.3 De jaarrekening geeft een getrouw beeld en er is rechtmatig gehandeld.
Bij de jaarrekening 2015 wordt een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid verstrekt. De geconstateerde, niet-gecorrigeerde controleverschillen ten aanzien van de getrouwheid en de rechtmatigheid vallen binnen de vastgestelde toleranties.

1.4 De interne financiële beheersing is adequaat in het kader van de jaarrekeningcontrole.
De accountant heeft de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens

beoordeeld. Geconcludeerd is dat deze handmatige interne beheersingsmaatregelen voldoende functioneren.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Bij de controle zijn geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn goed met elkaar verenigbaar.

2.2 De grondslagen van de jaarrekening 2015 zijn aanvaardbaar.
De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2015. In 2015 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie.

2.3 Het BBV wordt nageleefd.
De gemeente heeft de wettelijke verslagleggingsregels nageleefd.
Wel wordt geadviseerd zo spoedig mogelijk het gemeentelijk rioleringsplan aan te passen aan de vereisten zoals opgenomen in de notitie riolering zodat per jaareinde inzicht bestaat in de resultaten per component. Verder dient de gemeenteraad in 2016 een besluit te nemen inzake de inzet van de gevormde voorzieningen. Deze voorzieningen kunnen worden gebruikt voor tariefegalisatie of ter dekking van kapitaallasten.
Reactie:
In 2016 zal aan de Raad van de Gemeente Weert een voorstel worden gedaan ter vaststelling van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) Weert 2017-2021. In dit plan is aangegeven hoe dat de gemeente Weert omgaat met de gevormde Voorziening (BBV artikel 44 lid 1d). De Voorziening wordt ingezet voor toekomstige vervangingsinvesteringen Riolering, en maakt onderdeel uit van de berekeningen van de Rioolheffing. Op dit onderdeel zal derhalve in 2016 besluitvorming plaatsvinden en wordt voldaan aan het gestelde in het Accountantsverslag 2015.

Ten aanzien van de componentenmethode kan het volgende gesteld worden. De componentenmethode betekent dat inzichtelijk gemaakt wordt per onderdeel van de riolering (bijvoorbeeld grond, gebouwrioolgemaal, pompinstallaties, rioolbuizen) welke afschrijvingsduur gehanteerd wordt. De accountant adviseert nu om deze methode te volgen. In de notitie Riolering van de commissie BBV staat echter letterlijk: De componentenbenadering wordt niet direct geadviseerd maar het BBV verzet zich in principe niet tegen het hanteren van de componentenbenadering.

In het (concept)GRP staan de toegepaste afschrijvingsduren bij investeringen in Rioleringen binnen de gemeente Weert.
Over de verdere vereisten vanuit de BBV en het advies van de accountant inzake de componentenmethode zal nog nader overleg plaatsvinden met de accountant.

2.4 De grondexploitaties zijn deugdelijk geactualiseerd en bijgesteld.
De accountant heeft vastgesteld dat de uitgangspunten en veronderstellingen redelijk zijn tegen de achtergrond van de werkelijke uitkomsten in voorafgaande verslagperiodes, de huidige economische ontwikkeling en niet strijdig zijn met voornemens van de gemeenteraad, het college en het management. Geadviseerd wordt de frequentie van het actualiseren van de grondexploitatieberekeningen op het huidige niveau te handhaven en de resultaatverwachtingen van de grondexploitatie nauwlettend te blijven monitoren, gekoppeld aan toekomstige besluitvorming.
Reactie:
Net als de accountant zijn wij van mening dat het van belang is om de frequentie van het actualiseren van de grondexploitatie op het huidige niveau te houden. Ook zullen we de resultaatverwachtingen van de grondexploitaties nauwlettend blijven monitoren in combinatie met toekomstige besluitvorming en veranderende verslaggevingsregels. De ingezette werkwijze blijven wij dan ook voortzetten zoals wij dat al jaren doen. Een en ander zoals met de accountant opgestart is.

2.5 De kwaliteit van de onderbouwingen en inschattingen bij het opstellen van de jaarrekening.
Er zijn voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen. Binnen de voorzieningen wordt, conform het BBV, onderscheid gemaakt naar voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's, ter egalisering van kosten (groot onderhoud) en voor

middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is. Deze zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en het college.

De accountant is van mening dat de gehanteerde uitgangspunten voor schattingen reëel en consistent zijn toegepast.

2.6 Sociaal Domein (3 D's)
De gemeente is vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van (extra) taken op het terrein van de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. Deze transities in het Sociale Domein worden ook wel de 3 decentralisaties (3D's) genoemd.

Om deze nieuwe taken vorm te geven, zijn grote inspanningen geleverd om tijdig de benodigde contracten te sluiten met zorgaanbieders, administraties in te richten etcetera. Gemeenten zijn vooral bij de verantwoording en controle van de getrouwheid en rechtmatigheid van de bestedingen tegen problemen aangelopen, zoals:

- Voor het vaststellen van de rechtmatigheid en de prestatielevering zijn gemeenten sterk afhankelijk van derden.
- Zorgaanbieders geven aan dat een individuele verantwoording per gemeente onmogelijk is.
- "Recht op zorg" bij Jeugdzorg is niet altijd in beeld door rechtstreekse verwijzing huisarts/specialist.
- Woonplaatsbeginsel leidt bij Jeugdzorg tot verschillen tussen zorginstellingen en gemeenten.
- Fouten en onzekerheden bij verwerking van Persoonsgebonden Budgetten (PGB) bij SVB.

Er zijn in 2015 en 2016 veel inspanningen geleverd om de getrouwheid en rechtmatigheid van de bestedingen binnen het Sociaal Domein vast te kunnen stellen. De zogenaamde "financiële foto" is hierbij het vertrekpunt geweest.

Als gevolg van de uitgevoerde controlewerkzaamheden, is een aantal onzekerheden geconstateerd:

- De controleverklaring bij de (landelijke) bestedingen Persoonsgebonden Budgetten (PGB's) van de Sociale Verzekeringsbank laten een afkeurend oordeel zien. Dit afkeurend oordeel heeft de accountant meegenomen in de controle en leidt tot een onzekerheid welke meetelt in het oordeel ad € 2.742.466,--.
- De taken rondom Jeugd zijn uitbesteed aan centrumgemeente Roermond. Bij de verantwoording rondom Jeugd, heeft de controlerend accountant van de gemeente Roermond een aantal onzekerheden geconstateerd. Deze onzekerheden worden meegenomen in de controle en leiden tot een onzekerheid inzake getrouwheid en rechtmatigheid ad € 731.783,--.
- In het kader van de verevening met de gemeenten in Midden-Limburg is er sprake van een onzekerheid ad € 487.660,-- (getrouwheid en rechtmatigheid).

2.7 Begrotingsoverschrijdingen zijn goed toegelicht in de jaarrekening 2015.
Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad.

Op programma 5 is een overschrijding van de lasten zichtbaar. Dit volgens het normenkader van de Kadernota Rechtmatigheid. De overschrijding betreft € 2.387.415,--.

De overschrijding ad € 2.387.415,-- op programma 5 wordt veroorzaakt door hogere doorbelastingen ad € 1.287.486,--, hogere lasten ad € 114.150,-- door tekorten op afgesloten projecten van de grondexploitatie waarvoor geen of niet toereikende voorzieningen zijn getroffen en hogere storting voorziening dubieuze debiteuren, storting voorziening pensioen wethouders en stortingen voorzieningen grondbedrijf van in totaal € 1.911.029,--. Deze overschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en hadden niet tijdig gesignaleerd kunnen worden. Ten slotte wordt de overschrijding gerealiseerd door hogere lasten bij incidentele lasten/baten ad € 530.930,-- in verband met het niet realiseren van de opgenomen geraamde besparing. De daadwerkelijk gerealiseerde besparing ad € 440.500,-- is functioneel gerealiseerd. De overschrijdingen tellen niet mee voor het oordeel.

Reactie:
Rekening houdend met de uitgangspunten voor wat betreft begrotingsafwijkingen zoals die zijn opgenomen in het controleprotocol 2015 en hetgeen aanvullend in artikel 212 GW-verordening is opgenomen, kunnen deze begrotingsafwijkingen alsnog via vaststelling van de jaarrekening worden geaccordeerd.

2.8 Geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2015 geconstateerd.
De SiSa-bijlage is gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2015. Op grond hiervan is de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens vastgesteld.

2.9 De Wet normering topinkomens (WNT) is nageleefd.
Vastgesteld is dat de bezoldigingen over 2015 van de gemeente Weert niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2015 voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

3. Interne beheersing

3.1 De interne (financiële) beheersing is adequaat in het kader van de jaarrekeningcontrole.
Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole is in het najaar van 2015 en het voorjaar van 2016 een interim-controle uitgevoerd. Deze interimcontrole is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor de controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle zijn opgenomen in de managementletter 2015. Daarnaast heeft de accountant bij de jaarrekeningcontrole een tekortkoming in de interne beheersing geconstateerd, die betrekking heeft op het niet zichtbaar kunnen aantonen van het schattingselement in de voorzieningen. De gemeente Weert toetst de voorzieningen en onderbouwingen welke ten grondslag liggen hieraan, maar deze controle wordt niet zichtbaar vastgelegd. Geadviseerd wordt de toetsing van deze uitgangspunten zichtbaar vast te leggen.
Reactie:
Zoals in het rapport van bevindingen opgenomen wordt er wel een toets uitgevoerd naar de omvang van de voorziening. De organisatie zal meegenomen worden in het vastleggen van deze toets waarop de controle van de accountant kan leunen.

3.2 Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving verdient de nodige aandacht in het kader van de jaarrekeningcontrole.
In 2014 heeft Deloitte Risk Services (RS) een IT-audit op de digitale factuurverwerking en de onderliggende beheersomgeving (general IT-controls) uitgevoerd. De bevindingen c.q aanbevelingen hebben destijds uitgewezen dat de accountant voor de jaarrekeningcontrole géén gebruik kunnen maken van de getroffen geautomatiseerde beheersingsmaatregelen die zijn opgenomen in de digitale workflow van de inkoopfacturen. In 2015 heeft nog geen volledige opvolging plaatsgevonden van de bevindingen c.q aanbevelingen. Aangegeven is dat deze opvolging in 2016 wel gegeven te hebben middels de implementatie van een nieuwe versie van Coda.
Verder zijn geen zaken gesignaleerd betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking die in het kader van de jaarrekeningcontrole voor rapportering in aanmerking komen.
Reactie:
De upgrade van Coda (het financieel pakket) is in december 2015 afgerond. Vanaf dat moment zijn de beheersmaatregelen opgevolgd zoals aangegeven in het rapport van de IT-audit.

3.3 Frauderisico-analyse is uitgevoerd en beleid ter beheersing wordt afgestemd.
Uit de gesprekken die zijn gevoerd en de vastleggingen die zijn gedaan, blijkt het belang dat gehecht wordt aan het vermijden en ontdekken van fraude. De accountant heeft vastgesteld dat het periodiek actualiseren van deze (fraude)risico-analyse plaats vindt in de organisatie en een gestructureerd proces hieromtrent. Geadviseerd wordt de analyse blijvend te monitoren, het proces hieromtrent te bewaken en de auditcommissie en de gemeenteraad hierover periodiek te informeren.
Reactie:
Wij zijn verheugd in het feit dat ook de accountant heeft onderkend dat onze inspanningen op het gebied van de risico-analyse hun vruchten hebben afgeworpen. Los van het gegeven advies hecht onze gemeente namelijk ook zelf aan een geborgde in controle positie. Het proces van risicobeheersing zoals dat is ingezet is gericht op blijvende monitoring van alle onderkende risico's

en rapportage hierover. Ofschoon hiervoor alle maatregelen zijn getroffen is de periode echter nog te kort om aan te tonen dat er sprake is van borging van het proces. Hierop zal op advies van Concerncontrol door de directie worden toegezien

4. Analyse resultaat, vermogen en financiële structuur

4.1 Het weerstandsvermogen is licht gestegen.
De beschikbare weerstandscapaciteit en bijbehorende risico-analyse is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Deze is niet nader gekwantificeerd. Wij adviseren u om de kwantificering van de risico's een plek te geven in de jaarstukken 2016. Overigens wordt opgemerkt dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

Reactie:
Met de blijvende monitoring van alle onderkende risico's en rapportage hierover is de gemeente in 2016 gestart. Dit stelt ons in staat om opvolging te geven aan het gegeven advies. In de begroting 2017 is in de paragraaf Weerstandsvermogen dan ook voor het eerst een uitgebreide kwantificering opgenomen van de risico's. Met deze actie is een traditie ingezet om in alle volgende onderdelen van de P&C cyclus op gedegen wijze aandacht te besteden aan dit onderwerp.

1008201691080042002

Deloitte

Deloitte Accountants B.V.
Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Postbus 1864
6201 BW Maastricht
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9901
www.deloitte.nl

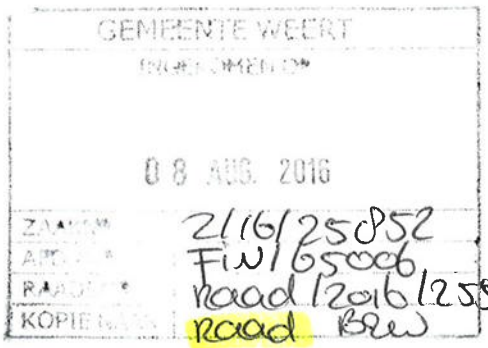

Bylagen in leeszaal

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Weert
Postbus 950
6000 AZ WEERT

Datum
4 augustus 2016

Behandeld do
drs. P.G.J.M. Jussen RA
088 288 0952

Ons kenmerk
3114023650/2016.059535.01/
Das

Onderwerp
Controleverklaring jaarrekening 2015

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u onze controleverklaring d.d. 4 augustus 2016 bij de jaarrekening 2015 van uw gemeente.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is bestemd voor uw eigen archief. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring dat niet is voorzien van een persoonlijke handtekening. Dit conform het advies van de beroepsorganisatie NBA ter vermijding van fraude met handtekeningen van accountants.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat de bijgevoegde controleverklaring zonder persoonlijke handtekening wordt opgenomen in de jaarstukken. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht overeenkomstig het aan ons voorgelegde definitieve concept (c.q. de laatste drukproef, rekening houdend met de aangegeven wijzigingen), waarvan een gewaarmerkt exemplaar is bijgevoegd. Overigens wijzen wij u erop dat onze hiervoor genoemde toestemming vervalt in de situatie dat de jaarrekening niet ongewijzigd door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2014' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.
Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte

Indien u deze jaarstukken inclusief controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken inclusief controleverklaring in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot het moment van de vergadering van de gemeenteraad omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog vóór deze vergadering moet worden doorgevoerd. Uiteraard vervalt in die situatie onze hiervoor genoemde toestemming.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Over onze overige bevindingen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening brengen wij u separaat verslag uit middels een accountantsverslag.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. P.G.J.M. Jussen RA

Bijlagen:
- Twee controleverklaringen en een gewaarmerkte jaarrekening 2015

Deloitte Accountants B.V.
Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Postbus 1864
6201 BW Maastricht
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9901
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Weert

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2015, in hoofdstuk 5, 6 en 7 van de jaarstukken opgenomen, van de gemeente Weert gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten over 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Weert is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen en het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld d.d. 20 april 2016 en het controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Deloitte.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld door middel van het controleprotocol met bijbehorend normenkader dat d.d. 20 april 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad vastgesteld bij raadsbesluit van 20 april 2016 in het controleprotocol. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Weert een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deloitte.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Maastricht Airport, 4 augustus 2016

Deloitte Accountants B.V.

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

drs. P.G.J.M. Jussen RA

10082016910800420002

Deloitte.

Accountantsverslag 2015

Gemeente Weert

4 augustus 2016

10082016910800420002

Deloitte.

Deloitte Accountants B.V.
Amerikalaan 110
6199 AE Maastricht Airport
Postbus 1864
6201 BW Maastricht
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9901
www.deloitte.nl

VERTROUWELIJK

Aan de gemeenteraad van de gemeente Weert
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 950
6000 AZ WEERT

Onderwerp	Datum	Kenmerk
Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 van de gemeente Weert	4 augustus 2016	3114023650/2016.059535.02/Das

Geachte raadsleden,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 van de gemeente Weert aan. In het hoofdstuk *Bestuurlijke samenvatting* hebben wij de belangrijkste punten uit ons verslag opgenomen.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor de gemeenteraad en het college.

Goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening

De jaarrekening 2015 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Weert. Bij deze jaarrekening verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij bespreken onze bevindingen met de auditcommissie

Het conceptaccountantsverslag hebben wij 4 juli 2016 besproken met de leden van de auditcommissie.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. P.G.J.M. Jussen RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte zijn de 'Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2014' gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu Limited

10082016910800420002

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting 4
Uitkomsten jaarrekeningcontrole 9
Interne beheersing 17
Analyse resultaat, vermogen en financiële structuur 19
Overige onderwerpen 23
Bijlagen 25

10082016910800420002

Bestuurlijke samenvatting

10082016910800420002

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

De reikwijdte van onze controle achten wij voldoende

Met de opdrachtbevestiging van 22 september 2015 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De Controleverordening gemeente Weert (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).
- Het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader d.d. 20 april 2016.

Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2015 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Een toelichting op de reikwijdte van onze controle 2015 is opgenomen in bijlage D van dit accountantsverslag.

Gehanteerde toleranties met als resultaat: geen controleverschillen

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2015 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleverordening.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de werkelijke lasten inclusief dotaties reserves	€ 1.468.202
Onzekerheden	3% van het totaal van de werkelijke lasten inclusief dotaties reserves	€ 4.404.606
Rapportagetoleranties		
De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn gelijk gesteld aan de goedkeuringstoleranties.		

Wij hebben de volgende controleverschillen (fouten) ten aanzien van de getrouwheid geconstateerd:

- De voorziening wethouderpensioenen is ontoereikend verwerkt in de jaarstukken 2015 voor een bedrag van € 460.726.
- Correctie positieve crediteuren naar de debetzijde van de balans voor een bedrag van € 330.000.

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

- De overlopende passiva zijn niet ingedeeld conform artikel 49 BBV. Er is namelijk sprake van een tweetal categorieën die zijn verwerkt in de jaarstukken. Een derde categorie is toegevoegd (namelijk "verplichtingen die in een begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betalingen komen") en de overlopende passiva zijn opnieuw ingedeeld op basis van de drie categorieën die het BBV kent.
- In het verloopoverzicht van de van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen zijn vermeerderingen en verminderingen gesaldeerd verwerkt.

Wij hebben de volgende controleverschillen (onzekerheden) geconstateerd naar aanleiding van onze controle:

- Er is sprake van afkeurend oordeel bij de verantwoording van de SVB. Dit oordeel heeft invloed op de verwerkte PGB-lasten in de gemeentelijke jaarrekening ad € 2.742.466 en wordt meegenomen als onzekerheid (getrouwheid en rechtmatigheid).
- Vanuit de verantwoording van de gemeente Roermond inzake de uitbestede Jeugd-taken is er sprake van een onzekerheid ad € 731.783 (getrouwheid en rechtmatigheid).
- In het kader van de verevening met de gemeenten in Midden-Limburg is er sprake van een onzekerheid ad € 487.660 (getrouwheid en rechtmatigheid).

Wij hebben de volgende controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de rechtmatigheid geconstateerd:

- Er is sprake van onrechtmatige aanbestedingen voor een totaalbedrag ad € 728.704 als gevolg van het niet-naleven van het eigen beleid van de gemeente dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Daarnaast zijn er gedurende de controle verschillen gecorrigeerd in de jaarstukken, waarvan de belangrijkste betreffen:

- Onder de langlopende leningen is in het verplichte verloopoverzicht in de kolom 'aflossingen' een foutief bedrag opgenomen. Dit is gecorrigeerd, waardoor de daadwerkelijke aflossingen van in totaal € 18,4 miljoen zijn verwerkt.
- In de toelichting op de balans zijn bij de kortlopende schulden enkele omschrijvingen foutief weergegeven en gecorrigeerd naar de juiste benamingen conform de financiële administratie.

Op basis van aanvullende controlewerkzaamheden hebben wij geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen, zoals opgenomen in uw normen- en toetsingskader, door het college zijn nageleefd en dat zowel de baten en lasten over 2015 als de balansmutaties in 2015 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Er is, buiten bovenstaande niet-gecorrigeerde fouten inzake getrouwheid en rechtmatigheid, geen sprake van overige controleverschillen (fouten en/of onzekerheden).

Het (verplichte) overzicht van controleverschillen groter dan de rapportagetolerantie treft u aan in bijlage A1 en A2 van dit accountantsverslag.

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

De jaarrekening geeft een getrouw beeld en er is rechtmatig gehandeld

Bij de jaarrekening 2015 van uw gemeente verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid. De geconstateerde, niet-gecorrigeerde controleverschillen ten aanzien van de getrouwheid en de rechtmatigheid vallen binnen de door u vastgestelde toleranties. De controleverklaring d.d. 02.08.2016 doen wij u separaat toekomen.

Uitkomsten controle in hoofdlijnen

De belangrijkste bevindingen uit onze jaarrekeningcontrole zijn:

- Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
- Het BBV is in alle opzichten nageleefd in 2015, behoudend de punten die in dit verslag zijn gerapporteerd.
- De grondexploitaties zijn deugdelijk geactualiseerd en bijgesteld en geven een getrouw beeld van de boekwaarde en verwachte resultaten. Het proces van bepaling van de aard en de noodzakelijke omvang van voorzieningen is adequaat en de voor de gevormde voorzieningen gehanteerde uitgangspunten voor schattingen zijn reëel en consistent.
- De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn goed toegelicht.
- Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.
- Tot slot hebben wij vastgesteld dat de bezoldigingen over 2015 niet strijdig zijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2015 van de gemeente Weert voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

De interne financiële beheersing is adequaat in het kader van de jaarrekening-controle

Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens beoordeeld. Wij hebben geconcludeerd dat deze *handmatige* interne beheersingsmaatregelen voldoende functioneren.

In 2014 heeft Deloitte Risk Services (RS) een IT-audit op de digitale facturenverwerking en de onderliggende beheersomgeving (general IT-controls) uitgevoerd. De bevindingen c.q. aanbevelingen hebben destijds uitgewezen dat wij voor onze jaarrekeningcontrole géén gebruik kunnen maken van de door uw gemeente getroffen geautomatiseerde beheersingsmaatregelen die zijn opgenomen in de digitale workflow van de inkoopfacturen. In 2015 heeft nog geen volledige opvolging plaatsgevonden van de bevindingen c.q. aanbevelingen. U heeft aangegeven deze opvolging in 2016 wel gegeven te hebben aan de bevindingen middels de implementatie van een nieuwe versie van uw financiële administratie CODA.

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Weert

Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van de gemeente Weert en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Bijlage C van dit accountantsverslag bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.

10082016910800420002

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

10082016910800420002

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2015 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2015 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2015 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In het onderdeel 'programmaverantwoording' van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben wij gedaan, wat hebben wij bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etcetera.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij 'marginaal getoetst'. Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen.

Bij onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn goed met elkaar verenigbaar.

De grondslagen van de jaarrekening 2015 zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2015. In 2015 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente.

Significante (beeldbepalende) verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en de directie dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

Wij hebben het door het college en de directie toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften.

Het BBV wordt nageleefd

Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

In november 2014 heeft de Commissie BBV de notitie 'Riolering' uitgebracht waarbij een nadere toelichting op de volgende balansposities met betrekking tot riolering (en afval) wordt gegeven:

- Bestemmingsreserve (BBV artikel 43 lid 1b), deze bevat gelden die het resultaat zijn van gerealiseerde efficiencyvoordelen of aanbestedingsresultaten.
- Voorziening groot onderhoud (BBV artikel 44 lid 1c), deze bevat gelden die geraamd zijn om in de toekomst te besteden aan groot onderhoud.
- Voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen (BBV artikel 44 lid 1d), deze bevat gelden die geraamd zijn om in de toekomst te besteden aan het vervangen van het rioolstelsel ('vervangingsinvesteringen').
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (BBV artikel 44 lid 2), deze bevat gelden die in de toekomst moeten worden besteed aan het rioolstelsel ('restcategorie' als samenvoeging van gelden voor vervangingsinvesteringen en overschotten op de ontvangen rioolheffing).

In 2014 heeft u bovenstaande reserves en voorzieningen voor riool samengevoegd tot één voorziening artikel 44 lid 2. Momenteel heeft u de totstandkoming van de resultaten rondom riolering niet inzichtelijk, waardoor u dit resultaat heeft toegevoegd aan de gevormde voorziening op basis van artikel 44 lid 2.

Wij adviseren u zo spoedig mogelijk het gemeentelijk rioleringsplan aan te passen aan de vereisten zoals opgenomen in de notitie riolering zodat per jaareinde inzicht bestaat in de resultaten per component. Verder dient de gemeenteraad in 2016 een besluit te nemen inzake de inzet van de gevormde voorzieningen. Deze voorzieningen kunnen worden gebruikt voor tariefegalisatie of ter dekking van kapitaallasten.

De grondexploitaties zijn deugdelijk geactualiseerd en bijgesteld

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen en rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot 3 P's:

- *Planning*: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- *Programmering*: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etcetera) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- *Prijs*: inherent gevolg van de economische crisis is dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk staan. is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

De 3 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties en zijn ook vermeld in de paragraaf grondbeleid van het jaarverslag 2015. De grondexploitaties zijn voor de jaarrekening 2015 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of de niet in exploitatie genomen gronden en het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze zijn gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Ultimo 2015 is er géén voorziening voor verliesgevende grondexploitaties voor de NIEGG's en wel een voorziening voor verliesgevende grondexploitaties € 6,9 miljoen voor de BIE's. Met deze voorzieningen heeft u de risico's die u op dit moment inschat, voorzien en verwerkt in overeenstemming met BBV.

Een overzicht van de ontwikkeling in boekwaarden van de belangrijkste grondexploitaties en de omvang van de voorziening ter dekking van 'negatieve plannen' (verliezen) treft u hieronder aan.

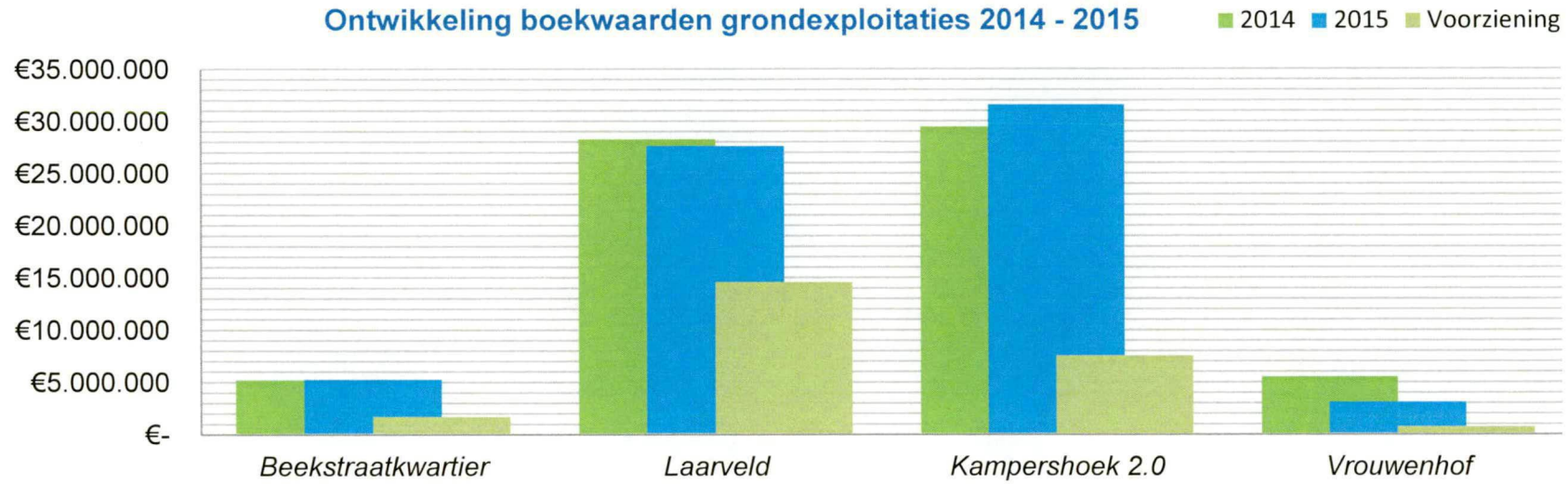

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor actualisatie van de grondexploitaties, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), programmering, het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (renteomslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken.
- Of de veronderstellingen onderling afhankelijk en intern consistent zijn.

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

- Of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente.
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van uw raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden is historische informatie representatief voor toekomstige situaties).

Wij hebben vastgesteld dat de uitgangspunten en veronderstellingen redelijk zijn tegen de achtergrond van de werkelijke uitkomsten in voorafgaande verslagperiodes, de huidige economische ontwikkeling en niet strijdig zijn met voornemens van uw raad of het college en het management. Wij adviseren u de frequentie van het actualiseren van de grondexploitatieberekeningen op het huidige niveau te handhaven en de resultaatverwachtingen van de grondexploitaties nauwlettend te blijven monitoren, gekoppeld aan toekomstige besluitvorming.

De kwaliteit van de onderbouwingen en inschattingen bij het opstellen van de jaarrekening

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen. Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', ter 'egalisering van kosten' ('groot onderhoud') en 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'.

Vooral de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en de voorzieningen ter egalisering van kosten zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen, onderbouwingen en schattingen van de directie en het college. Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zullen zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn.

Omdat schattingen per definitie subjectief zijn, besteden wij als uw accountant nadrukkelijk aandacht aan de onderbouwing en redelijkheid van de aannames van het college en het management. Wij hebben als onderdeel van onze controle daarom gesprekken met de directie en het college gevoerd over de aard van de risico's en de verwachtingen over de ontwikkelingen in de komende jaren. Daarbij zijn ook alternatieven voor de gehanteerde schattingen overwogen. Wij zijn van mening dat de gehanteerde uitgangspunten voor schattingen reëel en consistent zijn toegepast.

Sociaal Domein (3D's)

Uw gemeente is vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van (extra) taken op het terrein van de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. Deze transities in het Sociale Domein worden ook wel de '3 decentralisaties' (3D's) genoemd. Kort samengevat zijn de belangrijkste wijzigingen:

- Participatiewet: samenvoeging WWB c.a., WSW en Wajong. Met ingang van 2015 is geen nieuwe instroom in de WSW meer mogelijk.
- Wmo 2015: bestaat uit de 'oude' Wmo en de overheveling van langdurige zorg vanuit de AWBZ. Naast de huishoudelijke ondersteuning is hier bijvoorbeeld begeleiding, kortdurend verblijf en dagbesteding erbij gekomen.
- Jeugdwet: volledig nieuw voor gemeenten. Betreft een overheveling van taken vanuit de provincie en het rijk.

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

Om deze nieuwe taken vorm te geven heeft uw gemeente grote inspanningen geleverd om tijdig de benodigde contracten te sluiten met zorgaanbieders, administraties in te richten, etcetera gemeenten zijn vooral bij de verantwoording en controle van de getrouwheid en rechtmatigheid van de bestedingen tegen problemen aangelopen, zoals:

- Voor het vaststellen van de rechtmatigheid en de prestatielevering zijn gemeenten sterk afhankelijk van derden.
- Zorgaanbieders geven aan dat een individuele verantwoording per gemeente onmogelijk is.
- 'Recht op zorg' bij Jeugdzorg is niet altijd in beeld door rechtstreekse verwijzing huisarts/specialist.
- Woonplaatsbeginsel leidt bij Jeugdzorg tot verschillen tussen zorginstellingen en gemeenten.
- Fouten en onzekerheden bij verwerking van Persoonsgebonden Budgetten (PGB) bij SVB.

Uw gemeente heeft in 2015 en 2016 veel inspanningen geleverd om de getrouwheid en rechtmatigheid van de bestedingen binnen het Sociale Domein vast te kunnen stellen. De zogenaamde 'financiële foto' is hierbij het vertrekpunt geweest.

Als gevolg van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden, is een aantal onzekerheden geconstateerd:

- De controleverklaring bij de (landelijke) bestedingen Persoonsgebonden Budgetten (PGB's) van de Sociale Verzekeringsbank laten een afkeurend oordeel zien. Dit afkeurend oordeel nemen wij mee in onze controle en leidt tot een onzekerheid voor de gemeente welke meetelt in het oordeel ad € 2.742.466.
- De taken rondom Jeugd zijn uitbesteed aan centrumgemeente Roermond. Bij de verantwoording rondom Jeugd, heeft de controlerend accountant van de gemeente Roermond een aantal onzekerheden geconstateerd. Deze onzekerheden nemen wij mee in onze controle en leidt tot een onzekerheid inzake getrouwheid en rechtmatigheid ad € 687.217.
- In het kader van de verevening met de gemeenten in Midden-Limburg is er sprake van een onzekerheid ad € 487.660 (getrouwheid en rechtmatigheid).

Deze onzekerheden hebben wij in de bestuurlijke samenvatting en de bijlagen ook opgesomd.

Begrotings-overschrijdingen zijn goed toegelicht in de jaarrekening 2015

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2015, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad.

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2015 van de Commissie BBV. De belangrijkste inhoudelijke aanpassing betreft de vaststelling dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij openeinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

Daarnaast moet de accountant in het accountantsverslag deze kostenoverschrijdingen, waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft uw gemeente € 143,3 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover € 144,2 miljoen aan werkelijke lasten in 2015. Dit is in totaal een overrealisatie van € 0,9 miljoen (0,6 %). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 137,4 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 141,6 miljoen aan werkelijke baten in 2015. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten ad € 4,2 miljoen (3,1 %). Dit leidt tot een gerealiseerde saldo van baten en lasten van € 2,6 miljoen negatief (begroot was € 5,9 miljoen negatief).

Naast het gerealiseerde saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten (inclusief de begroting). In 2015 is er per saldo € 12,0 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het gerealiseerde resultaat € 9,4 miljoen bedraagt.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

Lastenoverschrijding programma	Begrotingsafwijking	Onrechtmatig, telt niet mee in het oordeel	Onrechtmatig, telt wel mee in het oordeel
Programma 5	€ 2.387.415	✓	

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in hoofdstuk 5 van de jaarrekening 2015. Hiermee legt uw gemeente op een adequate wijze verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2015. De geconstateerde kostenoverschrijdingen die formeel als onrechtmatig worden aangemerkt hebben – gezien de oorzaak en de adequate toelichting – geen gevolgen voor de strekking van onze controleverklaring.

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2015 geconstateerd

De procedure die uw gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Uw gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien zeven documenten aan het CBS te leveren.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2015. Hierbij stellen wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren) vast.

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage B van dit accountantsverslag. Bij de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

De Wet normering topinkomens (WNT) is nageleefd

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2015 niet meer bedragen dan € 178.000 per jaar. Voor een ingehuurde topfunctionaris (niet in dienstbetrekking) bedraagt deze norm € 230.474.De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is Deloitte als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2015 van de gemeente Weert niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2015 van de gemeente Weert voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

10082016910800420002

Interne beheersing

De interne beheersing bij uw gemeente

De interne (financiële) beheersing is adequaat in het kader van onze jaarrekeningcontrole

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2015 en het voorjaar van 2016 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementetter 2015. Daarnaast hebben wij bij de jaarrekeningcontrole een tekortkoming in de interne beheersing geconstateerd, die betrekking heeft op het niet zichtbaar kunnen aantonen van het schattingselement in de voorzieningen. De gemeente toetst de voorzieningen en onderbouwingen welke ten grondslag liggen hieraan, maar deze controle wordt niet zichtbaar vastgelegd. Wij adviseren de ambtelijke organisatie om de toetsing van deze uitgangspunten zichtbaar vast te leggen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiserings-omgeving verdient de nodige aandacht in het kader van de jaarrekeningcontrole

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

In 2014 heeft Deloitte Risk Services (RS) een IT-audit op de digitale facturenverwerking en de onderliggende beheersomgeving (general IT-controls) uitgevoerd. De bevindingen c.q. aanbevelingen hebben destijds uitgewezen dat wij voor onze jaarrekeningcontrole géén gebruik kunnen maken van de door uw gemeente getroffen geautomatiseerde beheersingsmaatregelen die zijn opgenomen in de digitale workflow van de inkoopfacturen. In 2015 heeft nog geen volledige opvolging plaatsgevonden van de bevindingen c.q. aanbevelingen. U heeft aangegeven deze opvolging in 2016 wel gegeven te hebben aan de bevindingen middels de implementatie van een nieuwe versie van uw financiële administratie CODA.

Verder hebben wij geen zaken gesignaleerd betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking die in het kader van onze jaarrekeningcontrole voor rapportering in aanmerking komen.

Frauderisicoanalyse is uitgevoerd en beleid ter beheersing wordt met u afgestemd

Als onderdeel van onze controle hebben wij u verzocht inzicht te geven in uw inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college en/of directie/management daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met u als raad. Het college/directie heeft ons aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en heeft voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst.

Uit de gesprekken die wij met u hebben gevoerd en de vastleggingen die zijn gedaan blijkt het belang dat u hecht aan het vermijden en ontdekken van fraude. Wij hebben vastgesteld dat het periodiek actualiseren van deze (fraude)risicoanalyse plaatsvindt in de organisatie en dat u belang hecht aan een gestructureerd proces hieromtrent. U heeft de auditcommissie hierin ook meegenomen en blijft dit in de toekomst ook doen. Wij adviseren u de analyse blijvend te monitoren, het proces hieromtrent te bewaken en de auditcommissie en de gemeenteraad hierover periodiek te informeren.

10082016910800420002

Analyse resultaat, vermogen en financiële structuur

Onze analyse van uw resultaat, vermogen en financiële structuur

Het gerealiseerde saldo en resultaat 2015 is nadelig

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het resultaat ná bestemming is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Concreet betekent dit voor uw gemeente het volgende:

Exploitatieresultaat 2015		*x € 1.000*
De totale baten van uw gemeente bedragen		€ 141.721
De totale lasten van uw gemeente bedragen		€ 138.436
Het overschot bedraagt (*'gerealiseerde saldo van baten en lasten'*)		**€ 3.285**
Gedurende het jaar heeft u al voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort	€ 8.384	
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit reserves. Over het boekjaar betreft dit:	€ 15.485	
Per saldo gedurende het jaar **onttrokken** aan reserves		**€ 7.101**
Gerealiseerde resultaat		**€ 10.386**

De exploitatie over 2015 laat een nadelig gerealiseerde saldo van baten en lasten van afgerond € 3.285 miljoen zien, ten opzichte van een nadelig begroot saldo van afgerond € 3.094 miljoen. Dit is een voordeel van afgerond € 191 miljoen.

In hoofdstuk 5 van de jaarrekening wordt – als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2015 – overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken.

Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, onderdeel 'Wat heeft het gekost', zoals opgenomen in de programmaverantwoording van uw jaarstukken met bijbehorende financiële analyse.

Onze analyse van uw resultaat, vermogen en financiële structuur

De vermogenspositie van uw gemeente neemt af

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten 2015 bedraagt € 3.285 miljoen. Per saldo is tussentijds reeds € 7.101 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2015 € 10.386 miljoen voordelig bedraagt. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hierna volgende overzicht hebben wij de mutaties in de reserves schematisch weergegeven:

Ontwikkeling eigen vermogen		
x € 1.000	**2014**	**2015**
Eigen vermogen per 1 januari	**€ 101.498**	**€ 89.198**
Tussentijdse resultaatbestemming	€ 3.149	-/- € 7.101
Gerealiseerde resultaat	€ 755	€ 10.386
Totaal (*'saldo van baten en lasten'*)	**€ 3.904**	**€ 3.285**
Vrijval rioolvoorziening	**-/- € 13.055**	**€ 0**
Eigen vermogen per 31 december	**€ 89.198**	**€ 92.483**

De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2015 33% van het balanstotaal (2014: 31% van het balanstotaal).

Het weerstandsvermogen is licht gestegen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's.

U heeft de beschikbare weerstandscapaciteit en bijbehorende risicoanalyse opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen in hoofdstuk 4 van uw jaarverslag. U heeft deze risicoanalyse opgenomen, maar niet nader gekwantificeerd. Daarom heeft u het kengetal ten aanzien van het weerstandsvermogen niet nader ingevuld. Wel heeft u een aantal overige kengetallen rondom de financiele positie opgenomen. Wij adviseren u om de kwantificering van de risico's een plek te geven in de jaarstukken 2016. Overigens merken wij hierbij op dat deze cijfers niet aan accountantscontrole of een beoordelingsopdracht zijn onderworpen.

Onze analyse van uw resultaat, vermogen en financiële structuur

De inventarisatie van de risico's die in de paragraaf weerstandsvermogen (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico' s, inclusief een kansinschatting van het voordoen van het geïdentificeerde risicio, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente en welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd.

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie verwijzen wij u naar paragraaf 'Weerstandsvermogen & risicobeheersing' van uw jaarverslag 2015.

10082016910800420002

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Bevestiging van het college is ontvangen	Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.
Er is geen sprake van meningsverschillen met het management of een beperking in reikwijdte van onze controle	Er zijn geen meningsverschillen met het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het college en de medewerkers van de gemeente Weert de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Bijzonderheden ten aanzien van de naleving van wet- en regelgeving	Een belangrijk onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is niet primair het onderzoeksgebied van de accountant. De accountant heeft als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid als eventuele 'bijvangst' van de reguliere controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de administratieve organisatie en interne beheersing en naar de paragraaf in dit rapport over weerstandsvermogen.
Er is geen sprake van vermoedens of signalen van fraude vanuit onze controle	In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht. Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het college, directie en management van de gemeente Weert, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het college, directie en management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken. Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het college, directie en management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en niet-routinematige transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd. Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

10082016910800420002

Bijlagen

Bijlage A1: Overzicht van niet gecorrigeerde fouten in de jaarrekening

Rapportagetoleranties

De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn gelijk gesteld aan de goedkeuringstoleranties.

Niet-gecorrigeerde fouten

De volgende niet-gecorrigeerde fouten groter dan de rapportagetolerantie zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld.

Aard van de fouten	Rechtmatigheid * *x € 1.000*	Getrouwheid *x € 1.000*
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	125	125
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	**125**	**125**
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	N.v.t.
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit **externe** regels (EU-aanbesteding/Fido/Etc.)	366	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit **interne** regels (gedoogbeleid)	322	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	**813**	

* In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2015 en in het door de gemeenteraad vastgestelde normenkader is het kader voor de controle op de rechtmatigheid opgenomen.

10082016910800420002

Bijlage A1: Overzicht van niet gecorrigeerde fouten in de jaarrekening

Rapportagetoleranties
De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn gelijk gesteld aan de goedkeuringstoleranties.

Onzekerheden

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid *x € 1.000*	Getrouwheid *x € 1.000*
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	**3.962**	**3.962**
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit **externe** regels (EU-staatssteun)	N.v.t.	
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit **interne** regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	
Totaal onzekerheden in de controle rechtmatigheid 3,9 mln	**3.962**	

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dat houdt in dat eventuele niet geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

10082016910800420002

Bijlage A2: Overzicht van gecorrigeerde fouten in de jaarrekening

Rapportagetoleranties

De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn gelijk gesteld aan de goedkeuringstoleranties.

Gecorrigeerde fouten

De tabel hierna bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde fouten groter dan de rapportagetolerantie en andere door het college gecorrigeerde fouten.

Aard van de gecorrigeerde fouten	Rechtmatigheid *x € 1.000*	Getrouwheid *x € 1.000*
Feitelijke afwijkingen		
Voorziening wethouderpensioen	462	462
Verhuuropbrengsten	117	117
Inschattingsafwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Geprojecteerde afwijkingen		
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.
Totaal		

Bijlage A3: Geconstateerde afwijkingen in de toelichting op de jaarrekening

Afwijkingen in de toelichting

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting		Bron toelichtingsvereiste
Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

10082016910800420002

Bijlage B: Fouten en onzekerheden inzake de SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2015 onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

Specifieke uitkering		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
BZK C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II	N.v.t.	€ 0	-
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	N.v.t.	€ 0	-
I&M E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	€ 0	-
I&M E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	€ 0	-
I&M E29	Tijdelijke regeling eenmalige uitkering stedelijke synergieprojecten Kaderrichtlijn Water	N.v.t.	€ 0	-
I&M E30	Quick wins binnenhavens	N.v.t.	€ 0	-
I&M E30B	Quick wins binnenhavens SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	€ 0	-
SZW G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) – totaal 2014	N.v.t.	€ 0	-
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet – gemeentedeel 2015	N.v.t.	€ 0	-
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) – gemeente 2015	N.v.t.	€ 0	-
	Totaal	**N.v.t.**	**€ 0**	-

Bijlage C: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Weert in 2015 is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hierna opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

In 2015 zijn er door ons geen aanvullende diensten verricht.

Op grond van de door ons getroffen maatregelen en de communicatie met u hierover zijn wij van mening dat onze onafhankelijkheid is gewaarborgd.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen of verstrekt aan de gemeente Weert of een bij de gemeente Weert betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

10082016910800420002

Bijlage D: Reikwijdte de accountantscontrole

De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de meerjarige overeenkomst tussen uw gemeente en Deloitte Accountants B.V. tot het controleren van uw jaarrekening bevestigen wij formeel elk jaar de onderlinge afspraken met een opdrachtbevestiging. Met de opdrachtbevestiging van 22 september 2015 heeft u ons op meer gedetailleerde wijze opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de gemeente Weert. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeente mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeente en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is de boardletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing (zie het hoofdstuk Interne beheersing).

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in uw controleprotocol en normen- en toetsingskader. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals door u vastgesteld en vastgelegd in het controleprotocol.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en ons accountantsverslag. In ons accountantsverslag rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing). Onze controleverklaring is gebaseerd op onze controlewerkzaamheden als accountant van de gemeente Weert.

Bijlage E: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Weert en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.

10082016910800420002

10082016910800420002